

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ
ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1116-2023
(@ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਫੌਜਦਾਰੀ) ਨੰਬਰ 7872-2021)

ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ... ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ)

ਬਨਾਮ

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ... ਜਵਾਬਦੇਹ

ਨਾਲ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1118-2023
(@ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਫੌਜਦਾਰੀ) ਨੰਬਰ 8257 of 2021)

ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ... ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ)

ਬਨਾਮ

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ... ਜਵਾਬਦੇਹ

ਅਤੇ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1117-2023
(@ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਫੌਜਦਾਰੀ) ਨੰਬਰ 7950 of 2021)

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ... ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਵਾਂ)

ਬਨਾਮ

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ... ਜਵਾਬਦੇਹ

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੱਜ

1. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਆਰ.ਐਮ.-ਐਮ. ਨੰਬਰ 54161-2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਗਈ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ- ਇੱਥੇ ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 420, 465, 466, 467, 468, 471 ਜਿਸਨੂੰ 120-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਦੇਸ਼ੀ - ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

2.1 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1-ਇੱਥੇ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਯੋਗ ਏ ਸੀ ਜੀ ਐਮ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਂਡਸਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਦਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ 1860 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 463, 465, 466, 467, 468, 471, 191,192 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 23-2009 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.2 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ, 1951" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ(5) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਈ. ਸੀ. ਆਈ.) ਕੋਲ ਇੱਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਜੀ.ਈ. ਸੀ.) ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ/ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ।

2.3 ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਹੀ ਵੋਟਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ) ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਸਦੱਸਤਾ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਜੀਐਸੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਈਸੀਆਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਈਸੀਆਈ ਨੂੰ ਇਹ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਰੱਖੇਗੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਗ਼ੈਰ-ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਈਸੀਆਈ ਕੋਲ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

2.4 ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਣਯੋਗ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ

ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੰਗੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

2.5 ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ 06.04.2011 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਤੀ 26.08.2011 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੇਧ ਅਦਾਲਤ (First Revisional Court) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸੇਧ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸੇਧ ਕਿਸੇ ਅੰਤਰ-ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਦੀ 06.04.2011 ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ 2009 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 23 ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਤੋਂ 04.07.2014 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 06.04.2011 ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

2.6 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਇੱਥੇ -ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 315 (1) (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 06.08.2014 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਏ. ਸੀ. ਜੇ. ਐੱਮ. ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਦਰਖਾਸਤ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੇਧ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ।

2.7 ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ 9 ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਲਈ 28.04.2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੇਧ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੇਧ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੇਧ ਲਈ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 07.06.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.8 ਮੂਲ ਮੁਦਈ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਿਤੀ 07.06.2017 ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਿ 08.08.2017 ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੁਦਈ-ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੇਧ

ਲਈ ਦੂਜੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ 9 ਨਵੰਬਰ 2017 ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 04.11.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਣਯੋਗ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 420, 465, 466, 467, 468, 471 ਜਿਸਨੂੰ 120-B ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਮਨ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2.9 ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 04.11.2019 ਦੇ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

3. ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਾਣਯੋਗ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

3.1 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 20.02.2009 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਰਾਹੀਂ 15.03.1989 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੋਧ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਮੈਮੇਰੰਡਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੈਮੇਰੰਡਮ ਜਾਂ ਬਾਡੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮਾਂ (ਅਰਥਾਤ ਸੰਵਿਧਾਨ), ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸਭਾ (Association or Body) ਸਮਾਜਵਾਦ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਠਾ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

3.2 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) [ਐਸ ਏ ਡੀ (ਬੀ)] ਨੇ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਮਿਤੀ 14.08.1989 ਰਾਹੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। [ਐਸ ਏ ਡੀ (ਬੀ)] ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਸ ਏ ਡੀ (ਬੀ) ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਈ. ਸੀ. ਆਈ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਈ. ਸੀ. ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੂਚਨਾ 10-01-2008 ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.3 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਤੀ 20.02.2009 ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3.4 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਾਰੇ ਝੂਠੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਰਟੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਉਲਟ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3.5 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇੱਕ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (SGPC) ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਗੈਰ-ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ/ਪਾਰਟੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਸਰਦਾਰ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1959 ਐਸ. ਸੀ. 860; ਐੱਸ.ਆਰ. ਬੋਮਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1994) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1, ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਿੰਦਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ, 1954 ਐਸ. ਸੀ.ਆਰ. 1005 ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।**

3.6 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਵੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ।

3.7 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਾਣਯੋਗ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 465, 466, 467, 468, 471, 120ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

3.8 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਥਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੇਧ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੇ ਹੁਕਮ (Speaking Order) ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੇਧ (Criminal Revision) ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਮਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਦੂਜੀ ਦਰਖਾਸਤ ਵੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.9 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਮੁਢਲੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸੀ

ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਤੱਤ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

3.10 ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਾਣਯੋਗ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। **ਬਿਰਲਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐਡਵੈਂਟਜ਼ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਐਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2019) 16 ਐੱਸਸੀਸੀ 610** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3.11 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦਰਖਾਸਤ (Revision Application) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਦਰਖਾਸਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ **ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਲਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2009) 8 ਐੱਸ. ਸੀ.ਸੀ. 751** (ਪੈਰਾ 13-14,21); **ਸੁਨੀਲ ਭਾਰਤੀ ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, (2015) 4 ਐੱਸ. ਸੀ.ਸੀ.609** (ਪੈਰਾ 48); ਅਤੇ **ਮਹਿਮੂਦ ਉਲ ਰਹਿਮਾਨ ਬਨਾਮ ਖਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਟੁੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 12 ਐੱਸ. ਸੀ.ਸੀ. 420** (ਪੈਰਾ 20) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3.12 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੀ. ਯੂ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:-

4.1 ਇਹ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਾਣਯੋਗ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ

420, 465, 466, 467, 468, 471 ਜਿਸਨੂੰ 120-B ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਮਾਣਯੋਗ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਧ ਦਰਖਾਸਤ (Revision Application) ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4.2 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਮਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

4.3 ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ -ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ (ਬਾਦਲ), ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ "ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ" ਜਾਂ "ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ।

4.4 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

4.5 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਜੀ.ਈ.ਸੀ.) ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਸਜੀਪੀਸੀ) ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜੀਈਸੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਕਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੀਈਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਬਾਲਗ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਘਨੀ/ਬਪਤਿਸਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਹੀ ਆਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ

ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਮਨ ਭੇਜਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ' ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

4.6 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਇਹ ਧਾਰਾ 200 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 203 ਸੀਆਰਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਲਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਰਜ਼ਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ/ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

4.7 ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 415/420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

4.8 ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ

ਨੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ. ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

4.9 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

5. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮਿਤੀ 20.02.2009 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ।

5.1 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 465, 466, 467, 468, 471 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5.2 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 1989 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਰਥਾਤ ਸਾਲ 1989 ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਗੈਰ-ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਅਤੇ ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਫ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਝੂਠਾ ਸੀ।

5.3 ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ " ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ,

ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਠਾ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇਗਾ। ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

5.4 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 120B ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 420,465,466,467,468,471 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"420. ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ- ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤੀ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਸੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

465. ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ-ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

466. ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਰਜਿਸਟਰ ਆਦਿ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ -ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਨਮ, ਬਪਤਿਸਮਾ, ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਕਾਨੂੰਨ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਆਰ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਚੀ, ਡੇਟਾ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

467. ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਸੀਅਤ, ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ - ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ

ਗੇਦ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਮੂਲ, ਵਿਆਜ ਜਾਂ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੈਸਾ, ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਰੀ ਜਾਂ ਰਸੀਦ, ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਬਰੀ ਜਾਂ ਰਸੀਦ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

468. ਧੋਖਾਧੜੀ -ਜੇ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

471. ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ-ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ।"

5.5 ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, "ਜੇ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ," ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

415. ਧੋਖਾਧੜੀ. - ਜੇ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ, ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਧੋਖੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਛੱਡੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੰਨਾ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰ, ਦਿਮਾਗ, ਵੱਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ "ਧੋਖਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ-ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਹੈ।"

5.6 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਯੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯੋਖੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਯੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ..... ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਵੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਰਿਮੋਟ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ।

5.7 ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 465 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਧਾਰਾ 465 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਖਾਧੜੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 465 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਯੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 463 ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

463. ਯੋਖਾਧੜੀ -ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਯੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਹ ਯੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਯੋਖਾਧੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

5.8 ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 463 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਯੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਯੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੋਖਾਧੜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਯੋਖਾਧੜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। **(ਉਪਰੋਕਤ) ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਓਰਸ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਰਾ 13 ਅਤੇ 14 ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਅਤੇ 471 ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“13. ਧਾਰਾ 467 ਅਤੇ 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਯੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਯੋਖਾਧੜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਝੂਠੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ

ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ (ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ), ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14. ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ:

1. ਪਹਿਲਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਦੂਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲਦਾ ਹੈ।

3. ਤੀਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ, ਅਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ (ਏ) ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਂ (ਬੀ) ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਅਤੇ (ਸੀ) ਧੋਖੇ ਕਾਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ (i) ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਚਲਾਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ (ii) ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ (iii) ਉਸ ਨੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਇੰਦਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।"

5.9 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

5.10 ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 466,467 ਅਤੇ 468 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 466 ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਯੋਖਾਯੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 467 ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਸੀਅਤ ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਧਾਰਾ 468 ਯੋਖਾਯੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 471 ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

5.11 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ/ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਧਾਰਾ 420, 465, 466, 467, 468, 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

5.12 ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਸਾਲ 1989 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਈ ਸੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 29-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 1989 ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਸੀ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੱਢੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪੂਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੇਧ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 4-11-2019 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420,465,466,467,468,471 ਅਤੇ 120ਬੀ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ - ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਕਮ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜੋ ਕਿ ਈ ਸੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

.....ਜੱਜ

[ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ]

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ;

..... ਜੱਜ

28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023.

[ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ]

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।